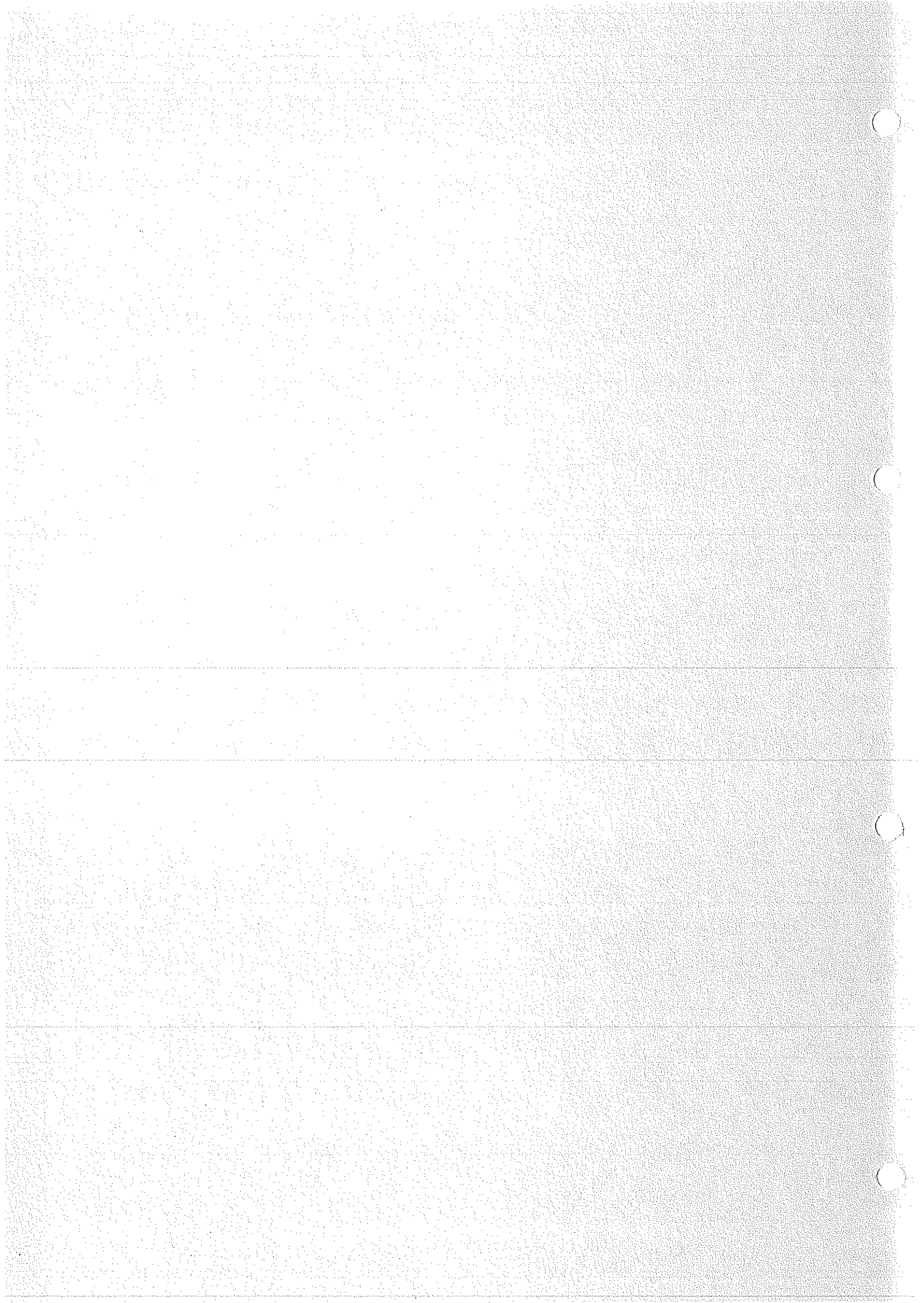

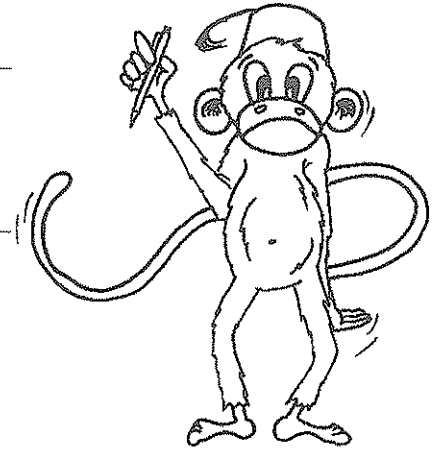
Hoofdstuk 7

Inferenties maken

Les 1

Inferenties?

We hebben tot nu toe al veel geleerd over het begrijpen van teksten. Toch zijn sommige teksten nog moeilijk te begrijpen.

Kijk eens naar de volgende tekst. Snap jij de tekst?

Het moet gebeuren...

Het is eigenlijk heel simpel. Eerst leg je de spullen soort bij soort. Soms kun je ook gewoon alles op één stapel leggen. Dat ligt aan de hoeveelheid spullen. Daarna kun je gelijk aan de slag. Het is belangrijk dat je niet teveel tegelijk doet. Kleine beetjes zijn veel beter. Het lijkt allemaal heel ingewikkeld, maar het is eigenlijk heel simpel. Je stopt alles erin en drukt de juiste toetsen in. Als het dan klaar is, kun je alle spullen eruit halen. En dan is het al weer gebeurd.

Als je deze tekst leest, heb je geen idee waar het over gaat. Maar als erbij gezegd wordt dat het over "het wassen van kleren" gaat, wordt het al een stuk duidelijker.

Lees de tekst nu nog een keer door en bedenk dat het over "kleren wassen" gaat.

Snap je de tekst nu?

Zo gaat het heel vaak met moeilijke teksten. De schrijver denkt dat iedereen begrijpt waar hij het over heeft. Daarom legt hij het niet meer uit. Wij moeten die dingen er dan zelf bij bedenken.

Lees de volgende teksten en maak de vragen. Denk goed met de schrijver mee. Als er dingen zijn die je niet snapt, dan mag je het aan de meester of juf vragen.

M'n auto kwijt

Ik ben m'n auto kwijt,
m'n auto kwijt,
ik zie hem nergens meer.
Waar heb ik hem toch neergezet?
Waar was dat ook al weer?
In welke straat?
Bij welke hoek?
Of was het op het plein?
Wacht even...
ja, ik weet het weer,
hier moet ie, denk ik, zijn:
zie je wel, *op de vensterbank*,
nét iets achter het gordijn!

(Uit: Olthuis, 1983)

1. Over wat voor een auto gaat dit gedichtje?

.....

Je moet de gedachten van de schrijver dus volgen. Er zijn enkele manieren om die gedachten te volgen. Kijk maar eens naar het volgende tekstje...

Moederdag

- 1 In veel landen over de hele wereld wordt moederdag gevierd. Het is een uitvinding van de Amerikaanse mevrouw Anna M. Jarvis. In 1904 ging haar moeder dood. Het jaar daarna hield ze een speciale moederdag, als herinnering aan haar eigen moeder. Later werd het een dag voor alle
- 5 moeders. Kinderen en vaders verwennen de moeders met ontbijt op bed en cadeautjes. Veel moeders worden die dag in de bloemetjes gezet en ze mogen geen vinger uitsteken. Winkeliers hebben ontdekt dat ze met moederdag veel geld kunnen verdienen. Ze verkopen moederdagtaarten, moederdagparfum en moederdagsieraden. Maar gelukkig zijn veel
- 10 moeders ook blij met zelfgemaakte cadeautjes.

(Uit: Van Hest en Van der Valk, 1996)

2. In regel 7 staat dat de moeders geen vinger mogen uitsteken. Wat bedoelt de schrijver daarmee?

.....

.....

In deze tekst wil de schrijver iets zeggen waar hij een spreekwoord of gezegde voor gebruikt. Om de schrijver goed te kunnen begrijpen, moet je wel weten dat dit een spreekwoord of gezegde is. Ook moet je eigenlijk weten wat ermee bedoeld wordt.

Sterren.

Er zijn miljoenen sterren. Bij helder weer kun je 's nachts een aantal sterren aan de hemel zien. Kijk je door een verrekijker naar die sterren, dan zie je er nog veel meer. De meeste sterren kun je namelijk met het blote oog niet zien. Er zijn sterren die honderden of duizenden keren groter zijn dan de zon. Maar de sterren staan zo ver van de aarde verwijderd, dat je ze ziet als kleine lichtpunten. De dichtstbijzijnde ster na de zon staat 250.000 maal verder van de aarde dan de zon. Het licht van die ster doet er meer dan vier jaar over om de aarde te bereiken. Er zijn sterren die zo ver weg staan, dat hun licht er duizenden jaren over doet voordat het jouw oog bereikt. Je kunt daarom sterren zien die er misschien allang niet meer zijn.

(Uit: van den Akker, 2001)

3. Hoe kan het dat je sterren kunt zien, die allang niet meer bestaan?

.....

.....

Eten

- 1 *Door te eten krijgt je lichaam de energie die je nodig hebt om te spelen, werken en groeien. 's Nachts als je slaapt, krijg je uren lang geen eten binnen. 's Morgens heeft je lichaam dan weinig energie. Je lijkt dan wel een auto die bijna zonder benzine staat. Daarom moet je bijtanken met een goed ontbijt,*
- 5 *dat je weer voor de hele morgen energie geeft. De hoeveelheid energie in eten wordt gemeten in calorieën. In een banaan zitten ongeveer 80 calorieën. Daarvan kun je ongeveer 10 minuten hardlopen.*

(Uit: van Gestel, 1996)

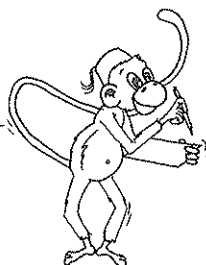
4. In regel 3, 4 staat: Je lijkt dan wel een auto die bijna zonder benzine staat.
Lijk je 's ochtends vroeg echt op een auto? Hoe bedoelt de schrijver die zin?

.....

.....

Je ziet dat een schrijver soms rare denkstappen maakt. Wij als lezer moeten die denkstappen wel volgen, anders is het heel moeilijk om de tekst te begrijpen.

Het kan ook zijn dat de schrijver iets zegt door middel van een spreekwoord, gezegde of uitdrukking. Om de schrijver goed te kunnen begrijpen, moet je wel weten dat het om een spreekwoord, gezegde of uitdrukking gaat. De schrijver bedoelt dan niet letterlijk wat er staat, maar hij bedoelt er iets anders mee.

Les 2

Nog eens oefenen

We hebben gezien dat het belangrijk is om met de schrijver mee te denken. Het is dan makkelijker om teksten goed te begrijpen. In deze les gaan we nog eens alles oefenen wat we tot nu toe geleerd hebben: Lees de teksten en beantwoord de vragen.

Vuur maken.

- 1 Duizenden jaren geleden konden de mensen al vuur maken. Ze maakten gebruik van wrijvingswarmte. Wrijvingswarmte ontstaat als je twee dingen snel over elkaar wrijft. In vroeger tijden sloeg men met twee brokken vuursteen tegen elkaar. Door de wrijvingswarmte sprongen gloeiende vonken van de steen. Zo lukte het om een
- 5 hoopje droge bladeren in brand te steken. Als er geen vuursteen was, dan probeerde men vuur te maken door stukken hout over elkaar te wrijven. Eeuwen later, toen de mensen in dorpen en steden woonden, brandde in veel huizen een open haardvuur. De bewoners probeerden dat dag en nacht aan te houden. Tegen bedtijd bedekte men het vuur met wat as. Dan bleef het zachtjes doorsmeulen. Soms
- 10 werd er vuur gehaald bij de buren. Of men kocht gloeiende kolen bij de smid. Rond het jaar 1800 kwamen de eerste lucifers. Sindsdien is het veel makkelijker om een vuurtje te maken.

(Uit: Mersbergen, 1995)

1. Wat is wrijvingswarmte (regel 2)?

.....

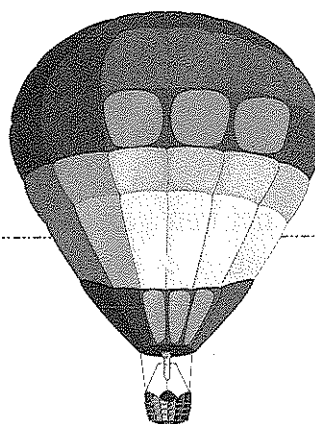
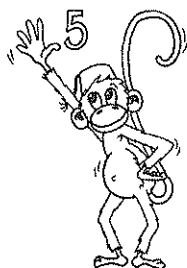
2. Wat wordt bedoeld met dat in regel 8?

.....

3. In regel 9-10 staat: Soms werd er vuur gehaald bij de buren. Hoe zullen ze dat waarschijnlijk gedaan hebben?

.....

.....

Wereldrecord ballonvaren

- 1 Het is altijd weer een mooi gezicht als je ze door de lucht ziet zweven. Ik heb het over luchtballonnen. Wist je dat er mensen zijn die proberen de wereld over te reizen in zo'n luchtballon?
- 5 Laatst was er weer zo'n poging te zien op tv. Drie mensen proberen om zonder te stoppen de wereld over te varen in een luchtballon. Dat betekent dan ook dat ze moeten slapen en eten in zo'n luchtballon. Dat is natuurlijk niet makkelijk. Onderaan de ballon hangt een speciale cabine, die er voor gemaakt is om lang in te kunnen zitten en slapen. Ook zorgt die cabine ervoor dat het niet te koud wordt. Het is natuurlijk wel iets anders dan dat rieten mandje dat je wel eens onder zo'n ballon ziet hangen.
- 10 Maar het lukte die drie mensen niet om zonder te stoppen rond de wereld te varen, helaas. Wel hadden ze een wereldrecord gebroken: ze waren de eerste mensen, die negen dagen, zeventien uur en 55 minuten onafgebroken in een luchtballon hebben gevaren.

4. Wat wordt bedoeld met ze in regel 1?

.....

5. De derde alinea begint met een signaalwoord. Wat voor **soort** signaalwoord is dit?

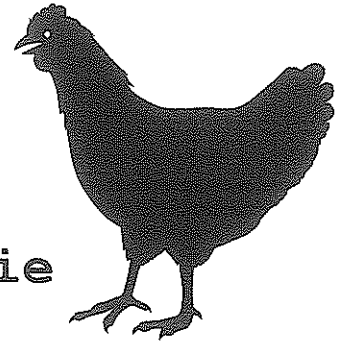
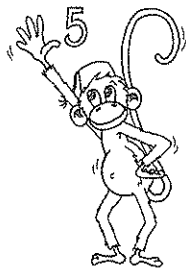
.....

6. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst (gebruik het stappenplan)?

.....

.....

.....

Zwartbessie

- 1 Er was 'ns een zwarte kip. Zwartbessie was haar naam.
Die zat aldoor te jammeren en te meieren voor het raam.
Ze wou zo graag gespikkeld zijn. Ze dacht het o, zo dikkels:
Waarom ben ik zo effen zwart? Waarom heb ik geen spikkels?
- 5 Och, dacht Zwartbessie verder, och, ik heb ze wel misschien,
maar ja, 't zijn zwarte spikkeltjes, je kunt ze dus niet zien.
Het was een goed idee. En voortaan zei Zwartbessie dus:
Ik ben een zwarte kip, hoera, met zwarte spikkeltjes.
Ze zei het overal, ook aan de veertien andere kippen:
- 10 Ik ben een mooie zwarte kip, met mooie zwarte stippen.

(Uit: Schmidt, 2000c)

7. Wie of wat wordt bedoeld met ze in regel 5?

.....

8. Heeft Zwartbessie echt zwarte spikkeltjes?

.....

.....

Bacteriën

In onze darmen leven miljarden bacteriën. We noemen dat onze darmflora. Het voedsel dat we eten, wordt met behulp van deze bacteriën verteerd. Het verandert in heel kleine deeltjes, die door het bloed kunnen worden opgenomen.

Maar niet alle bacteriën zijn goed voor de mens. Er zijn ook bacteriën die heel ongezond zijn. Van bepaalde bacteriën kun je heel ziek worden. Daarom doen de meeste mensen hun best om de groei van bacteriën tegen te gaan. Zij houden zichzelf en het huis waarin zij wonen goed schoon.

(Uit: Huijzer, 1998)

9. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst (gebruik het stappenplan)?

.....

.....

.....

Les 3

Nog meer oefenen

Bevrijdingsdag

- 1 *Op 5 mei 1945 kwam er in Nederland een eind aan de Tweede Wereldoorlog. Een Duitse en een Canadese generaal tekenden daarvoor de officiële papieren in hotel De Wereld in Wageningen. Heel Nederland vierde feest. Oranje strikjes op jassen en jurken, rood-wit-blauwe vlaggen aan fietsen en balkons. Amerikaanse en Canadese soldaten reden op tanks door de straten en werden toegejuicht. Iedereen danste met iedereen over straat. Na vijf jaar was de oorlog eindelijk voorbij.*

Nog steeds wordt op 5 mei de bevrijding gevierd. Maar de meeste mensen van toen zijn er nu niet meer bij. Na meer dan een halve eeuw is het karakter van het feest veranderd. De nadruk is steeds meer komen te liggen op de vrijheid van alle mensen die nu in

- 10 *Nederland wonen. Bevrijdingsdag is dag van de vrijheid geworden. Op heel veel plaatsen in Nederland zijn bevrijdingsfestivals. Je hoort rap, house, hiphop, salsa, rock en roll, en nog zowat. In standjes worden folders uitgedeeld over antifascisme, natuurmonumenten, zonne-energie, anti-discriminatie en andere belangrijke zaken. Op de avond voor 5 mei worden de doden herdacht die in de oorlog zijn gevallen. De*
- 15 *koningin legt een krans bij het Nationale Monument op de Dam in Amsterdam. Ook op allerlei andere plekken, vaak bij oorlogsmonumenten, zijn plechtige bijeenkomsten. Soms met een spreker, soms met muziek, maar altijd met 2 minuten stilte om 8 uur. In het hele land staan treinen, trams en bussen stil. Sommige auto's stoppen ook. Alleen de vogels fluiten door.*
- 20 *Het is dus in Nederland zo dat we eerst alle doden van de oorlog herdenken. De dag daarna vieren we pas feest voor de bevrijding. Het is goed om stil te staan bij alle mensen die hun leven hebben gegeven voor de vrijheid van andere mensen.*

(Uit: Van Hest en Van der Valk, 1996)

1. In deze tekst staat een aantal opsommingen. In welke regels staan die opsommingen?

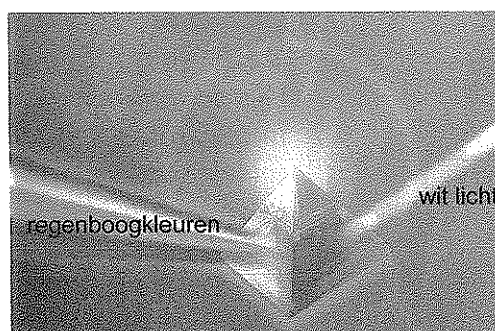
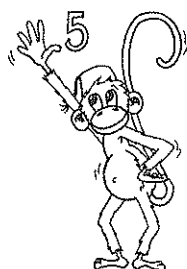
2. Zijn die opsommingen belangrijk voor de hoofdgedachte?

3. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst (gebruik het stappenplan)?

.....

.....

.....

Alle kleuren van de regenboog.

- 1 Als je naar de zon kijkt, zie je dat hij wit licht geeft. Net als een lamp. Maar houd eens een cd in het zonlicht, dan zie je alle kleuren van de regenboog. Ook in geslepen glas en kristallen kun je die kleuren zien. En natuurlijk in de regenboog zelf. Zonlicht bestaat uit verschillende kleuren. Je kunt zonlicht met
- 5 een prisma mooi splitsen in rood, oranje, geel, groen, blauw, en violet licht. Een prisma is een driekantige glazen staaf. Aan de ene kant valt er wit licht in en aan de andere kant komt er een band met regenboogkleuren uit. (zie plaatje)
- 10 In een prisma verandert een lichtstraal iets van richting. De ene kleur verandert sterker van richting dan de andere. Ook regendruppels werken een beetje als een prisma. Ze splitsen het licht. Daardoor zie je een regenboog.

(Uit: Akker, 2001)

4. Wie wordt bedoeld met hij in regel 1?

.....

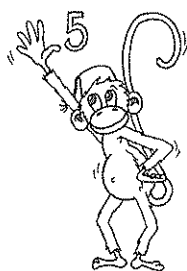
5. Bestaat zonlicht alleen uit wit licht, of heeft het licht meer kleuren?

.....

6. Welke signaalwoorden staan er in deze tekst?

.....

.....

Holbewoners

- 1 Heel lang geleden woonden mensen niet in huizen. De mensen woonden toen meestal in een grot in de bergwand. Van de levenswijze van de mensen die in grotten woonden is veel bekend. Deze holbewoners maakten namelijk op de muren van hun holen
- 5 tekeningen. Op die tekeningen kun je zien hoe ze jaagden en visten om aan eten te komen.

- De holbewoners hadden geen kleren zoals wij. Ze maakten van dierenhuiden lappen die ze omdeden. De vrouwen hadden van scherp materiaal een soort naald gemaakt. Met naald en
- 10 zelfgemaakte draden naaiden ze van de dierenvelen kleding. Voor de holbewoners was de jacht heel belangrijk. Het vlees van de gedode dieren hadden ze nodig voor het eten en het vel voor de kleding. De holbewoners aten ook bessen, vruchten en wortels. Ze wisten goed welke wortels en vruchten en bessen eetbaar waren en
- 15 niet giftig.

Deze holbewoners leefden duizenden jaren geleden. Doordat zij zulke mooie grottekeningen maakten, weten we nu hoe die mensen vroeger leefden.

7. Wie of wat wordt bedoeld met ze in regel 8?

.....

8. Wie of wat wordt bedoeld met ze in regel 10?

.....

9. Wat is de hoofdgedachte van deze tekst (gebruik het stappenplan)?

.....

.....

.....

